

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Prima, an cleric[us] ante ciuile[m] iudicem sit trahendus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62466](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62466)

pl. s. e. illud. e. extra de cens. procuratore.

Elatum. q. Episcopi Sicilie graues e ones dem mediante legato antecessoris Grego. qui in Sicilia ecclesiasticum patrimonium gubernabat, facta est coposito inter epi scopos et clericos

ut certa suma das retur epiis quolibet anno cum ecclesie visitarerit: qua quia episcopi non seruabatur, pcepit Greg. ut oia seruauerunt: nec sub lectio suo graues in aliquo existat.

Summa. s. e. q. j. relata. Arg. q. pacto interuenire potest in piri malibus: ut hic. x. vij. q. ij. eleu. therino. xij. q. ij. c. quicq. extra de deci. ex. multipli. ci. quandoq. enim prohibetur transi gi vel pacifi. si ta men fiat authoritate iudicis tenet

extra de pced. nisi. ff. de pla. q. no tan. infra. furi. g. pactus. ff. de tras. act. cu. hi. s. si cui. Sed quare recipi tur pecunia p aca tu coferendi. ut hic dicitur. et de simo. cu. sit roma. na. et non pro actu baptizandi: ideo dico. ne aliqui ppter paupertatez vel auaritam se subtrahant a bas primis: ut. i. q. c. j. baptizandis.

Pro labore. s. i. q. ij. ca. vlt. j. xij. q. ij. charitate. Clericorum. qui laborant cum epi in visitatione.

Lud. e. ca. sane ciuitatis epi scopus cum a papa ordinabatur, sub interpositione legitime pene pmisit specialiter q ab aliquo clerico fue dioecesis ultra duos solidos pro cathedralico nil esset petiturus, pcepti ergo Gregorius Cresconio illuiri ut faciat hoc obseruari no solum ab episcopo Syracu siane ciuitatis: sed etiam ab obno alio Sicilie episcopo: nec ipsa prandia enomia fieri sinat: sed scdm mediocritatem cuiuscunq. loci visitanti episcopo ea fa ciat preparari: ne sub hoc pretextu damna pauperi

bus inferantur. b. pene. Nota q aliquis sub pena potest obligari in spiritualibus: ut. xij. dist. q. xv. q. j. statutus. i. q. c. vlt. quotiens.

Quod clericus. In superioribus causis ostensum est q ecclesie cum omnibus suis possessionibus ad dispositionem pertinent episcoporum sed quia possent alio quod dubitare sub quo iudice clerici debeant contenti: sub ecclesiastico scilicet an sub seculari: ideo strastianus hanc. x. ca. sam subnectit: in qua ostendit clericos sub ecclesiastico iudice esse contentiendos: quod et competentius ostendat, ibiema. p. ponit: de quo tres elicit questiones. Quod clericus. Quod clericus diuidit in tres partes. In prima probat per. xliij. antiphona. q. episcopus et quilibet clericus per clericos est iudicandus et non per laicos: nisi forsitan esset incorrigibilis: quis actor debet sequi fori rei. Secunda ibi: dist. i. Contra. Joan. de fan. Casus. Dicitur in ista prima questione qua queritur an clericus ante civilem iudicem sit producendus. Et distinguas q causam illa est criminalis: alia civilis: alia spiritualis. Criminalis est ubi de crimine agitur. Civilis ubi de possessionibus

Quod clericus. Clericus aduersus clericum questione de pdis agitur: que ad civilem iudicem producere voluit. reus no nisi ante iudicem ecclesiasticum stare volebat. Actor vero potest a civilis iudicis illi a possessione sua detecit. quo audito epi est ab officio suo suspendit: ille contemptra epi snia, officii sui ministravit. hoc ppto epi sine spe restitutionis in eum sniam dedit. Hic primu qrit vtru clericus an civile iudice sit pducend? Seco, si pducendus no est: an hec culpa sit digna suspensioe. Tertio, si digna no fuerit, an cotemptioe snie sui epi irreparrabiliter oporteat deponi?

Quod clericus. Quod clericus apud secula res iudices accusandus non sit. Caius papa scribit dicens.

Quod secularis iudicis nullus clericus conueniatur.

Quod clericus. Quod clericus apud secula res iudices accusandus non sit. Caius papa scribit dicens.

Quod secularis iudicis nullus clericus conueniatur.

et pecunia agitur. Spirituales, ubi tractatur de rebus spiritualibus, scilicet de electione: de decimis et primitiis et de iure patronatus: et de vltimo. In quibus omnibus causis nunq. clericus debet conueniri sub iudice nisi sub iudice ecclesiastico: ut. j. eo. nullus episcopus. et ca. clericum. nisi in causis feudi: ut extra de iudi. ceterum. et nisi sit incorrigibilis: ut dist. xvij. non licuit. et in causa reuentionis: ut. s. lq. q. c. vij. cuius in agendo. et nisi papa delegaret causam spiritualem vel aliam laico: q. q.

phactio an i sp... rinalib... b... uenire possit.

Cher... est hoc... stituz... la: vt... q. ij. q. ij. eleu... ibert... fin. z... de hoc... q. ij. q. ij. pio. de... hoc no... c. d. in... ca. z. r.

vt. s. r. q. d. illud. Latens vero sub indice seculari de- bet conueniri: vt. i. eo. experientie. nisi in sex casibus: vt si conueniat episcopum super rebus spiritualibus: vt extra de deci. quoniam. et. r. xv. q. vi. episcopus. Uel si conueniatur laicus de crimine ecclesiastico: vt. i. eod. si quis cum clerico. z. vi. q. ij. ca. i. Uel nisi sint iustice ecclesie: vt. lxxij. distin. indicari. Uel si iudex secularis est negligens: vt. r. xij. q. v. administratores. z. q. d. dñs noiter. Uel nisi sit raptor reru ecclesie: vt. extra de foro compe. cas. sit generalis. Uel si spectus fuerit iudex secularis. Uel si habetur querela ptra epim: vt. in aut. vt. disse. indi. in colla. r. s. i. r. i. Et. pcedit hoc ordi- ne in hac ordine. Primo probat qd clericus non sunt conueniendi coram iudice seculari. vsq ad. s. cu ergo hie. Deinde. pbat conueniri: scilicet qd in ciuili causa coram seculari iudice sunt conueniendi in criminali coram ecclesiastico: quod allegando dicit. Tandem dat solutionem in. s. quis er go. in. si. p. tum ergo ca. huius ordinis planum est.

Causa est duplex.

Causa secularis est duplex.

Laico non potest conueniri sub ecclesiastico iudice nisi in casibus...

Nemo vnq episcopuz aut reliquos clericos apud iudicem secularem accusare presumat.

Alius iudicem, neqz pcesbyterum neqz diaconem aut clericu vllum aut ecclesie inuiores sine licentia pontificis per se distringat, aut condemnare presumat. quod si fecerit: ab ecclesia cui iniurias irrogare dignoscitur tandem sit sequestratus, quoz usq reatum suum agnoscat erumpendit.

Item Marcellus papa.

De eodem.

Lericum cuiuslibz ordinis absq pontificio...

Lericum. **C**ausa. Inno in hoc capitulo proble- dentur: scilicet vt nullus clericum ad iudicem se- cularem irahat: maxime sine consensu sui episcopi. 3ie qd nulli laico liceat clericum accusare.

Clericum. Etiam depositum? vt. lxxij. distin. di- ctum. Nec etiam conuatum. r. xij. distin. si qui vero. Nec ob. extra de apofia. ca. i. Quia ubi loquitur de sa- lis non vult gau- dere privilegio cle- ricali: quia forte sit maritus vidue nam tunc pdit pri- uilegiuz: vt. lxxij. distin. quifquis clericus. Idem di- co de seruandis: et mancipis cleri- cotum: vt. lxxij. distin. indicatum. z. idē privilegium habet familia qd dñs: vt. extra de in- dicio. ad liberan- dam. quis liber- sus scutum patro- ni sequitur. ff. ad mun. assumptio. r. q. d. g. ecclesia rum seruos. 3iey

Iudices autem esse no debent nisi quos ipse qui impetitur elegerit: aut quos suo consensu hec sancta sedes aut eius primates auctoritate huius sancte sedis delegauerint.

Item Galati. Theodosius, et Archadius imperatores.

Ad secularia iudicia nulli clericus est pertrahendus.

Continua lege sanc- mus vt nullus episco-

protes clericorum: quia fortiter foruz vroz ex persona vrit. vt. ff. de iuris. om. iudi. cum queda. et eodem gau- det privilegio vroz et filius quo clericus: vt. C. de epif. et cleri. l. i. et. ij. sed illa que non est legitima vroz, non fortiter totum a persona vrit. ff. ad mun. de iure. s. vlti. fo. qd dicit de conuato. falsum est: vt. extra de de- ri. coninga. Joannes. z. forte idem est in deposito. cum sit exauthoatuz: vt. l. dist. accedens. z.

Absq pontificio, hodie nec consensu episcopi po- test: vt. extra de foro compe. si bilgenti. alias ab officio of. s. d. suspenditur: vt. l. q. d. v. non liceat pterea causam of. s. d. perdit: vt. i. eo. in. l. i. ca. placuit.

Iudicibus eligendis, que situm est in hincno cōc. est al- lo ad cuius petitionem debeant dari: Et respon. qd illi cot. iudices debet dari quos reus elegerit: supple cum con- sensu alterius partis: vel illi quos sedes apostolica vel no- eius primates delegauerint.

Cui impetitur. Argu. iudices esse dandos ad ar- bitrium rei: vt. hic. z. r. v. q. vi. si autē. et. l. q. v. p. re. mōtia grina. z. l. ij. q. v. quifquis. Sed contra. ff. de iudic. ob. vt. p. se- ruanandum. vbi dicitur qd ille iudex non est dandus namqz quem altera pars nominatim perit. Sed potest ubi ille. modis lud altera intelligere de actore non de reo. Uel dicitur et no si no possunt concordare actor et reus, tunc dōnūtur habeat fm petitionem rei: vbi supple in omnibus istis l. iud. z. p. matoris. Uel dicit qd hoc ca. loquitur in criminali causa. vel tunc enim ex pluribus epis potest eligere reus quem vult. vt. l. ij. q. viij. accusatores.

Omnia. **C**ausa. Theodosius, et Archadius imperatores. Constituerunt hac lege presente vt nec episcopus nec clericus pertrahatur ad iudicem seculare ordina. na. 3iey

rium vel delegatum. Similiter Constantinus imperator presides in Sicilia synodo: cum quidam coam co de clericis conueneretur, ait clericos a nullo laico, sed ab ecclesia iudicandos.

a Ordinarios id est ad ordinarios vel delegatos ab imperatore. **b** Cui legibus dicitur clericis posse trahi ad civile iudicium: vt. e. si quis cum clerico. **c** Quod ad delicta clericorum, quod dicitur appellatur: vt. i. eo. sacerdotibus.

d Illis episcopus. **e** Stratus. Papa vt nullus episcopus ducatur in civile vel criminali causa ad civile iudicium vel militare. **f** Non iudex hoc inbere audeat, amittat omnia bona sua: et a dignitate repellatur, si deponatur. Quae ante requisita plana sunt vt ibi: p. non flagitatur. **g** Non iure peritiorum vel honore iudicis vel lingariorum. **h** Excepta. I. p. iudicaria, vel excepta ab hac necessitate per leges.

i Vel exhibetur. **k** Sed non quid tenet venire et aliter legare totum: vt. de appell. cum p. non ar. rati. no. q. et ratio tur circa nulla est. **l** Vbi quis citari non potest, vel ratione p. non tenet venire: vt. no. tan. i. q. si episcopus. **m** Et. q. i. ca. i. q. si de feris. **n** Cinguli. Nota quod ecclesiasticus iudex p. uat etiaz laici sua dignitate: vt. xxxij. q. v. p. ceptum. in fi.

o Testimonium. **p** Recipiatur. **q** In causa criminali: vt. extra de re. i. de cetero. **r** In publico, f.

seculari: ne sit pra. dist. xxiij. c. illud. f. xv. q. v. c. j. **h** Nec honore. I. iure peritorio. **i** Ad testimonium. A iudice seculari. **k** Excepta. Ab hac necessitate.

gistratus enim qui hoc lubere ausus fuerit, amissione rerum et cinguli condemnatio ne plectetur. **l** Item Siluester papa. **m** Nullus clericus non est in publico examinandus. **n** Testimonium clericum aduersus laicum nemo recipiat: nemo clericum quilibet in publico examinare plectatur, nisi in ecclesia. **o** Item Codice libro. f. titu. de episcopis et clericis imperator Theodosius.

p Nec honore nec legibus episcopi ad testimonium flagitet. **q** Item episcopus ad testimonium dicendum admitti non decet: nam et persona inhonoratur, et dignitas sacerdotis exprobra funditur. **r** Bonella constituto. **s** Episcopus non flagitetur ad testimonium iurando: sed euangelis tantum coram positus. **t** Item. **u** ad iudicium mittatur ad eum et suis ministris, vt. ppositis sacrosanctis euangelis fm. q. decet sacerdotes dicat que nouerit. **v** Item. **w** Clericus ad civile iudicium clericum perducens, anathema sit. **x** Quis clericus accusans clericum in curia introuerit, anathema sit: subaudiendum est, si plurimorum iudiciorum cognitionem petierit: episcopale namque iudicium nihil obest ab imperatore postulare. **y** Item in Carthaginensi concilio octauo legitur. **z** Diopio puniatur honore publici iudicis cognitione ab imperatore postulare. **aa** Accusatus ab ipse ratore cognitiones pu-

gistratus enim qui hoc lubere ausus fuerit, amissione rerum et cinguli condemnatio ne plectetur. **l** Item Siluester papa. **m** Nullus clericus non est in publico examinandus. **n** Testimonium clericum aduersus laicum nemo recipiat: nemo clericum quilibet in publico examinare plectatur, nisi in ecclesia. **o** Item Codice libro. f. titu. de episcopis et clericis imperator Theodosius.

p Nec honore nec legibus episcopi ad testimonium flagitet. **q** Item episcopus ad testimonium dicendum admitti non decet: nam et persona inhonoratur, et dignitas sacerdotis exprobra funditur. **r** Bonella constituto. **s** Episcopus non flagitetur ad testimonium iurando: sed euangelis tantum coram positus. **t** Item. **u** ad iudicium mittatur ad eum et suis ministris, vt. ppositis sacrosanctis euangelis fm. q. decet sacerdotes dicat que nouerit. **v** Item. **w** Clericus ad civile iudicium clericum perducens, anathema sit. **x** Quis clericus accusans clericum in curia introuerit, anathema sit: subaudiendum est, si plurimorum iudiciorum cognitionem petierit: episcopale namque iudicium nihil obest ab imperatore postulare. **y** Item in Carthaginensi concilio octauo legitur. **z** Diopio puniatur honore publici iudicis cognitione ab imperatore postulare. **aa** Accusatus ab ipse ratore cognitiones pu-

gistratus enim qui hoc lubere ausus fuerit, amissione rerum et cinguli condemnatio ne plectetur. **l** Item Siluester papa. **m** Nullus clericus non est in publico examinandus. **n** Testimonium clericum aduersus laicum nemo recipiat: nemo clericum quilibet in publico examinare plectatur, nisi in ecclesia. **o** Item Codice libro. f. titu. de episcopis et clericis imperator Theodosius.

p Nec honore nec legibus episcopi ad testimonium flagitet. **q** Item episcopus ad testimonium dicendum admitti non decet: nam et persona inhonoratur, et dignitas sacerdotis exprobra funditur. **r** Bonella constituto. **s** Episcopus non flagitetur ad testimonium iurando: sed euangelis tantum coram positus. **t** Item. **u** ad iudicium mittatur ad eum et suis ministris, vt. ppositis sacrosanctis euangelis fm. q. decet sacerdotes dicat que nouerit. **v** Item. **w** Clericus ad civile iudicium clericum perducens, anathema sit. **x** Quis clericus accusans clericum in curia introuerit, anathema sit: subaudiendum est, si plurimorum iudiciorum cognitionem petierit: episcopale namque iudicium nihil obest ab imperatore postulare. **y** Item in Carthaginensi concilio octauo legitur. **z** Diopio puniatur honore publici iudicis cognitione ab imperatore postulare. **aa** Accusatus ab ipse ratore cognitiones pu-

gistratus enim qui hoc lubere ausus fuerit, amissione rerum et cinguli condemnatio ne plectetur. **l** Item Siluester papa. **m** Nullus clericus non est in publico examinandus. **n** Testimonium clericum aduersus laicum nemo recipiat: nemo clericum quilibet in publico examinare plectatur, nisi in ecclesia. **o** Item Codice libro. f. titu. de episcopis et clericis imperator Theodosius.

p Nec honore nec legibus episcopi ad testimonium flagitet. **q** Item episcopus ad testimonium dicendum admitti non decet: nam et persona inhonoratur, et dignitas sacerdotis exprobra funditur. **r** Bonella constituto. **s** Episcopus non flagitetur ad testimonium iurando: sed euangelis tantum coram positus. **t** Item. **u** ad iudicium mittatur ad eum et suis ministris, vt. ppositis sacrosanctis euangelis fm. q. decet sacerdotes dicat que nouerit. **v** Item. **w** Clericus ad civile iudicium clericum perducens, anathema sit. **x** Quis clericus accusans clericum in curia introuerit, anathema sit: subaudiendum est, si plurimorum iudiciorum cognitionem petierit: episcopale namque iudicium nihil obest ab imperatore postulare. **y** Item in Carthaginensi concilio octauo legitur. **z** Diopio puniatur honore publici iudicis cognitione ab imperatore postulare. **aa** Accusatus ab ipse ratore cognitiones pu-

gistratus enim qui hoc lubere ausus fuerit, amissione rerum et cinguli condemnatio ne plectetur. **l** Item Siluester papa. **m** Nullus clericus non est in publico examinandus. **n** Testimonium clericum aduersus laicum nemo recipiat: nemo clericum quilibet in publico examinare plectatur, nisi in ecclesia. **o** Item Codice libro. f. titu. de episcopis et clericis imperator Theodosius.

Neel pte cu ista ca. de sex purgas te loquant: per alic de esse loquunt. Archi. Eps lu ras no renerat sacra ta gere.

Episcopus non flagitetur ad testimonium iurando: sed euangelis tantum coram positus. **t** Item. **u** ad iudicium mittatur ad eum et suis ministris, vt. ppositis sacrosanctis euangelis fm. q. decet sacerdotes dicat que nouerit. **v** Item. **w** Clericus ad civile iudicium clericum perducens, anathema sit. **x** Quis clericus accusans clericum in curia introuerit, anathema sit: subaudiendum est, si plurimorum iudiciorum cognitionem petierit: episcopale namque iudicium nihil obest ab imperatore postulare. **y** Item in Carthaginensi concilio octauo legitur. **z** Diopio puniatur honore publici iudicis cognitione ab imperatore postulare. **aa** Accusatus ab ipse ratore cognitiones pu-

Episcopus non flagitetur ad testimonium iurando: sed euangelis tantum coram positus. **t** Item. **u** ad iudicium mittatur ad eum et suis ministris, vt. ppositis sacrosanctis euangelis fm. q. decet sacerdotes dicat que nouerit. **v** Item. **w** Clericus ad civile iudicium clericum perducens, anathema sit. **x** Quis clericus accusans clericum in curia introuerit, anathema sit: subaudiendum est, si plurimorum iudiciorum cognitionem petierit: episcopale namque iudicium nihil obest ab imperatore postulare. **y** Item in Carthaginensi concilio octauo legitur. **z** Diopio puniatur honore publici iudicis cognitione ab imperatore postulare. **aa** Accusatus ab ipse ratore cognitiones pu-

Episcopus non flagitetur ad testimonium iurando: sed euangelis tantum coram positus. **t** Item. **u** ad iudicium mittatur ad eum et suis ministris, vt. ppositis sacrosanctis euangelis fm. q. decet sacerdotes dicat que nouerit. **v** Item. **w** Clericus ad civile iudicium clericum perducens, anathema sit. **x** Quis clericus accusans clericum in curia introuerit, anathema sit: subaudiendum est, si plurimorum iudiciorum cognitionem petierit: episcopale namque iudicium nihil obest ab imperatore postulare. **y** Item in Carthaginensi concilio octauo legitur. **z** Diopio puniatur honore publici iudicis cognitione ab imperatore postulare. **aa** Accusatus ab ipse ratore cognitiones pu-

Episcopus non flagitetur ad testimonium iurando: sed euangelis tantum coram positus. **t** Item. **u** ad iudicium mittatur ad eum et suis ministris, vt. ppositis sacrosanctis euangelis fm. q. decet sacerdotes dicat que nouerit. **v** Item. **w** Clericus ad civile iudicium clericum perducens, anathema sit. **x** Quis clericus accusans clericum in curia introuerit, anathema sit: subaudiendum est, si plurimorum iudiciorum cognitionem petierit: episcopale namque iudicium nihil obest ab imperatore postulare. **y** Item in Carthaginensi concilio octauo legitur. **z** Diopio puniatur honore publici iudicis cognitione ab imperatore postulare. **aa** Accusatus ab ipse ratore cognitiones pu-

Episcopus non flagitetur ad testimonium iurando: sed euangelis tantum coram positus. **t** Item. **u** ad iudicium mittatur ad eum et suis ministris, vt. ppositis sacrosanctis euangelis fm. q. decet sacerdotes dicat que nouerit. **v** Item. **w** Clericus ad civile iudicium clericum perducens, anathema sit. **x** Quis clericus accusans clericum in curia introuerit, anathema sit: subaudiendum est, si plurimorum iudiciorum cognitionem petierit: episcopale namque iudicium nihil obest ab imperatore postulare. **y** Item in Carthaginensi concilio octauo legitur. **z** Diopio puniatur honore publici iudicis cognitione ab imperatore postulare. **aa** Accusatus ab ipse ratore cognitiones pu-

Episcopus non flagitetur ad testimonium iurando: sed euangelis tantum coram positus. **t** Item. **u** ad iudicium mittatur ad eum et suis ministris, vt. ppositis sacrosanctis euangelis fm. q. decet sacerdotes dicat que nouerit. **v** Item. **w** Clericus ad civile iudicium clericum perducens, anathema sit. **x** Quis clericus accusans clericum in curia introuerit, anathema sit: subaudiendum est, si plurimorum iudiciorum cognitionem petierit: episcopale namque iudicium nihil obest ab imperatore postulare. **y** Item in Carthaginensi concilio octauo legitur. **z** Diopio puniatur honore publici iudicis cognitione ab imperatore postulare. **aa** Accusatus ab ipse ratore cognitiones pu-

ubi s'rum mandatur executioni. Et de testa. si heredes. 7

hocet intelligi. Etiam. si. Causa. Episcopi precepit causas xpiano- rum ad ecclesiam deferri. sed si relatus fuit ad apo- stolum sedem. quidam episcopi et infidiatores ecclesie hoc faciendos apud seculares iudices accusabant. quare in tre- entis papa scripsit licet ad obno xpianis q' plias tales accusatores cas: vt preuaricantur in p'p' seo p'ceptio eius. o' C'ustiano- rum. hoc obmittit fm primitiuu' sta- tum ecclesie: vt. ij. q. v. si quis p'cepit ter. xcv. di. ecce. Unde adhuc sc'bz legem si iudex se- cularis est suspe- ctus: episcopi et adim- git: vel causa tras- fertur ad iudicem ecclesiasticu': vt in auren. vt disse. lu- di. si. si tamen. col. it. In criminalib' causis tamen sc'bz sanguinis no' sunt clerici iudices. xx. q. vi. his a q'bz. Agertentie.

Ex. rar. vt ad synodis est pio constituta vbi que- hoc. l. i. no' venitur. i. vbi i. l. in est res de qua agi tur: vel vbi crime- i. l. de q' intendit. est co- m. i. l. m. qu' supradicta p. i. l. in. quo supradicta p. C'ubi i. datur p' regulam r'act. legio p'ceptiois no' de. actorem sequi fo- rum. ret. d' p'cepto: hoc intelligit d' cu' causa his dele- gatur ad episcopu' episcopo iudex est ordinarius: vt. i. e. de persona. Tel- erpone vel pro et. vt. xv. q. v. episcopu'. Tel die q' pre- latus quilibet qui ex electione habet prelatum am. ha- beretiam iurisdictionem: vt. e. de offic. ordi. cum ab ec- clesiarum. extra de elec. ca. f. sed qui non est electus ab vniuersitate vel collegio. non est iudex ordinarius. iu- dicio facit aut consensus p'p'ri. vt. xcvij. di. legitimus. in. fi. et in aut. de defen. ciui. s. interim. col. ij. aut. costue-

Blasius est ad hui' sacre et aplice sedis apicem (cul summaruz dispositiones causaru', et oim negocia ecclesia ru' ab ipso dno tradita sut q' ad caput ipso dicente: Tu es petrus: et sup hanc petra' edifi- ficabo ecclesia mea: et quidaz emulsi xpi eiusdeq' sc'ce ecclie infidiatores, sacerdoties del ad iudices publicos accusa- re presumant: cum magis ale- christianoz' causas ad eccle- sias deferri: et ibide' termina- ri precipiat: quoniam raltiter preuaricantes preuaricave- runt in deum suum, et no' obe- dierunt p'ceptis eius.

Item Pelagius Benegesto defensor. Actio f'oli res sequatur. Speretie tue presentia a' v'hoitate mandam' vt in causis in quib' quelibet ecclesiasticu' officii persona loco petitoris existit, quemq' lats- cum pulsatu' ra apud sue pro- uincie iudicem suas propone- re actiones non deserat. In his vero negocis in quib' ec- clesiasticu' officii p'ona pulsa- tur: totius submoro pulsatio- nis obstaculo. ad iudiciuz est vel p'p'oz' i loco vbi questio vertitur costituzoz' occurrat indifferenter examen.

Item Sergio Lancellario. De eodem. Si quis clericu' sine infe- rioris sue potiori gra- das petitoris existat, et p'ra lat

tudo. vt. it. q. l. conque'stus. C. de eman. l. i. r. l. f. Si quis. Regula. q. est. 3. ij. q. v. nemine. C. de iurisd. om. iud. iuris ordinem. C. Lericum. si. Causa. Statu' fuit in eccellio Reg- thensi vt nullus conueniat clerici apud iudicem secularem: et si co- uentus fuerit. no' respodeat: vt pro- ponat excipiendo nec causam crimi- nalem criminall- ter agendo cotam iudice seculari. p- ponat clericus.

cam personaz suas dirigat a- ctiones: iste modis oibus no' alibi q' apud p'vincie iudices negocia suu' dicitur' occurrat Si quis aut laicus clericu' cu- iuscunq' gradus duxerit esse pulsandu': ad episcopi iudicium in eade' ciuitate vel territorio costituzoz' pponat eas quas se habere existimat actiones. que' ordine legib' p' oia coe- nientem atq' consentaneu' de- monstrari illa regula' man- festat que precipit actori rei fozu' semp' sequi pulsari. Cleri- cis vero pulsatis in epali iudi- cio forum competere, p'inci- palium quozq' sanctionu' desi- gnat auctoritas.

Item in concilio Agathensi legitur. Episcopo no' permittete apud seculare iudicem clericus pul- sari non debet.

Vericli null' psumat apud seculare iudice' episcopo no' pmitente pulsare, sed si pulsatus fuerit, non respon- deat vel pponat: nec audeat criminale negociu' in seculari iudicio proponere.

Item Plus papa. Cleric' suo inobedite' episcopo depositus curie tradatur. Si q' sacerdotu' vel re- liquozum clericoz' suo episcopo inobediens fuerit: aut si ei istidias parauerit: aut cotu- meliam' aut calumniam aut conuitia intulerit: et conuinc- potuerit: mo' depositus cu-

Secularem. C'itus Null in casib' ecce- ptis i summa. It' excipitur si papa delegat laico cau- sam spirituali: vt x. q. l. illud. Item forte cum succedit clericus laico: vt ff. de iudic. heres absens. quod fal- sum est. Item fm quosda' cum tene- tur de exco'te, ses- quitar forum em- protis. ff. de iudic. venditor. sed hoc no' est veru': q' per hoc no' fit de foro illius: sed p'fect et auctoritatem.

Item pponat. id est excipiat. Si quis sacer- dotu' v' p'ca- tos. Quia fecit su- pra mentionem de clerico no' conueni- do co' iudice se- culari: ideo Graf- ponit calum i hie- trib' capitulis in quib' p'p' a laico iudicari: sed est- icorrigibile. Qu- q' maleficia enu- merat papa i hoc ca. sup quib' si sa- cerdos vel cleric' conuictus fuerit, deponibz, et curie tradi. i. a seculari p'ate cap' i mittit vt recipiat penas p'ou' inia gessit.

Item plus papa. Cleric' suo inobedite' episcopo depositus curie tradatur. Si q' sacerdotu' vel re- liquozum clericoz' suo episcopo inobediens fuerit: aut si ei istidias parauerit: aut cotu- meliam' aut calumniam aut conuitia intulerit: et conuinc- potuerit: mo' depositus cu-

Item plus papa. Cleric' suo inobedite' episcopo depositus curie tradatur. Si q' sacerdotu' vel re- liquozum clericoz' suo episcopo inobediens fuerit: aut si ei istidias parauerit: aut cotu- meliam' aut calumniam aut conuitia intulerit: et conuinc- potuerit: mo' depositus cu-

Si quis. In his tribus ca. ponit q' clericus a la- co potest iudicari cum est incorrigibile. Contumelia. Si illa no' r'm ep'm sed etiam eccle- siam eius tangat: alio non possit cum pio sua co'tume: de hoc ha' excommunicare. xij. q. iij. inter. no. h. q. h' Mor depositus. Si fit de nouo co'tumaz: vt e' de v' b. si iud. cu' no' ab h'ie. Tel die q' l'ie casus est f'ecialis vbi do' ab aliquis statim tradit curie, sicut est in factario: vt e' de ep'o. q. q. ij

Cleric...
fratrum
tradit
curie se
culari i
aliquo
casu...

et si fal. ad falsarioy. et sic tradit curie. i. pmittit tradi
ta q ecclia no tenet eu defendere. Item in tertio casu
traditur curie: scilicet in crimine herese: vt in constitucione
Innocenti; excommunicamus. Qualiter hoc verbu ex
ponatur, habes extra de verb. signifi. nouimus.

Quo Caudaz
epa multoies mo
ritus noiebat red
dere plebe quam
inuaferat. quare
quidā epi penebāt
in cōcilio Carthage
nensi vt per re
ctorem pūicie ex
pellatur. Et respō
det Aurelius epō
Nulla sit ei inuā
ria si per scularē
potestatem expel
latur. ex quo ad
monitus non desi
sit. postea homo
ratus et Urbanus
epi dixerunt: hoc
oibus placet. s. i.
diciam. i. licentiā
et auipōitātē. Ap
petitus. i. inuāse
expulsiō. vel app
petitus nomen. i.
cupiditas nocēdi.
a. C. fiduciam. i.
auctoritatem.

Item ex concilio Carthage
nensi tertio.
Prius ut dignemini
dare fiduciā qua ne
cessitate ipsa cogēte liberū no
bis sit rectorem prouincie fm
statuta glōsissimorū pīcipū
aduertus illū adire qui plebe
quā inuaferat. vsqz hodie cō
monitus fm qd statuti fue
rat relinquare cōtēnt: vt qui
misi admonitōni sanctitatis
vestre acquiescere noluerit. et
emendare illicitum: a uisita
te iudiciaria prius excluda
tur. Aureli; epō dixit. Ser
uata forma discipline nō ex
stimabitur appetitus. si vīa
charitate modeste puenit? re
cedere detractauerit: cū fue
rit suo cōtēptu et cōtumacia
faciente iudiciaria potestate
conuentus. Honorat? et Ur
banus episcopi dixerūt: hoc
ergo omnibus placet.

Item Gregorius papa.
Et pīcipib; corrigant qd
ecclie corrigere nō valet.
Stud est qd a vobis
poscimus. et nūc iterū
possulam: vt Paulinū Aquil
legientem pleudo epm. et illū
Mediolanensem epm ad cle
mentissimū principem sub di
gna custodia dirigatis: vt et
iste qui eps esse nullaten? pōt
et contra cōem canonicā con
suetudinem factus est. alios
vītra nō perdat: et ille qui con
tra morem antiquum eum or
dinare presumpsit canonū
vindictē subiaceat.

Item ex concilio Calcedoni.
Proposum gradum amittant
clerici cōiurates vel con
spirantes.
Conspiratiōnū et con
spiratiōnū crimen qd
apud grecos b; pharitia? pu
blicas etiam legibus certum
est penitus in hiberi. hoc mul
to magis in scā dei ecclia ne
fiat puenit abdicari. Si qd
clerici seu monachi inuēti fue
rint iuratores aut pspirato
res. aut pharitas vel factio
nes cōponētes aliquas suis
epīs aut alijs. omnino cedant
de proprio gradu.

Item Calixtus papa.
Clerici cōspirantes proprio
gradu amisso retrudant in car
cerem: ceteri excommunicentur.
Conspiratiōnū crimi
na vestris in paribus
vigere audiuimus: et plebes
contra episcopos suos conspi
rare nobis mandatum est: cu
lus criminis astutia nō solum
inter christianos abominabi
lis est. sed etiam inter ethni
cos. et ab exteris legibus pro
hibita: et idcirco huius crimi
nis reos non solum ecclēsiā
stice. sed etiā seculi damnant
leges: et non solum conspira
tes. sed etiam consentientes
eis. Antecessores nō nisi cum
turba plurima epōz. quicūqz
eoz i sacerdotali honore sunt
positi. aut existunt clerici. ho
nore quo vīunt. carere pice
perit: ceteros nō cōsone pri
uari. et ab ecclia extores fieri
iusserūt: oēsqz simul vtriusqz
ordinis viros ifames esse cen
suerūt: et nō solum facientes.
sed etiam consentientes.

Item ex concilio Calcedoni.
Clerici aut monachi cōiur
ates proprio puenit honore.

utem cōsecrābāt: ita q ordinato: semp deberet ire ad
eccliam ordinari. et ibi eum ordinare. et cum vterqz
esset schismaticus. Mediolanensis Aquilegen. ordi
nauit contra consuetudinē antiquā et cōpōdatā a pa
pa: quia eū ad se vocauit. quare Grego. pcepit cuiā
nobili vt vtrūqz il
loum capiat: ad
pīctū pūctū
sub digna custo
dia dirigat pūct
dos.
d. Iste est. Ca
sum hui? ca. etiāz
habea. xliij. qd. i.
pudenda.

Conspiratiō
nū. s. Calixt.
In hoc ca. phibet
p leges scularē et
mūdo factū. et ec
clēsiā sticā nō pu
ratio vel pspiratio
fiat pira suos pla
tos vt alioz: qd se
cerit. si clerici est.
deponatur.
e. Conspiratiō
nū. hēc qmōz ca.
idē dicit q pūra
tores deponunt si
clerici sunt: si laici
excommunicantur.
f. Pharitia. et
pharos qd est di
uilio: inde phari
sei. s. xli. di. sedis
tionarios. et. s. li.
q. liij. pspiratores.
et. v. q. d. denig.
C. Conspiratiō
nū. q. Casus
Cōspiratiōes ab
ominabiles sunt:
nō solum inter xpia
nos. sed etiā inter
ethnicos: quae leg
ges seculi et ecclē
stice dānant. et eis
cōsentientes. Eccl.
ca. planū est. Sūt
illud ca. si qui cle
ricoz. de eadem
materia loquitur
et pte videbis ca
sum qd planus est.
Et eādem penam
imponit Benenien
tano etiā in istis
quatuor capitulis
vnum pro omni
bus: bñem po
nit casum. Laba
surid est elidant
vel inuira relin
quatur. Supra fa
eras leges id est
contra sacros.

Milita
ri ma
nu pō
nā qd
aliquo
casu au
ferri.

Stud. q. Ca
lcedon.
lanens. et Aquile
gen. alim se adiu

sed non potest interpretari sententiam suam nisi sit presens provincie. ff. de ap. ab. excentote. similiter consuetudo interpretatur legem: vt extra de verbo. signific. ab. date. Interpretatio quedam est probabilis et non necessaria: vt magistri: pp. c. de profes. qui in vrb. Constanti.

Unde Fabianus papa ait.
Aut episcopus insidiatur: Jemorus a clero curie tradatur.
Statutum? vt si quis clericus cuius suis episcopus infestus aut insidiator exiterit: morte ante examinationem iudicis submor? a clero curie tradatur: cui vite sue oibus diebus seruiat et infamis absque vlla spe restitutionis permaneat.
Quia ergo iste non in criminali sed in civili causa clericus ante civile iudicium produxit, non est iudicandus transgressor: canonis: nec est dicendum pertractasse reum ad iudicium non suum: quia de civili causa non nisi iudex civilis cognoscere debet.

Contra ea que in actoris defensione dicta sunt, verisimilia quidem videntur, sed ponderare carent. Sacris enim canonibus et foris legibus in civili quod in criminali causa clericus ad civilem iudicem protrahendus negatur.
Unde in epistola Clementis legitur.
Frater apostolice presbyteros iudicentur.
Si quis ex fratribus negotia habet inter se: apud cognitores seculi non iudicentur.

Uel loquitur cum est notorius crimen. sic. c. de defension. civil. defensoris.
Quia ergo. q. casus. Iste. S. diuiditur in duas partem. In prima parte dicitur: Gratiano sophistice ostendens quod ille clericus de quo facta est mentio in ibidem: non est transgressor canonis si a alium clericum non in criminali sed in civili ad iudicem trahat secularem: nam tantum iudex de civili causa cognoscere debet. In secunda parte datur veram solutionem dicena quod ea que dicta sunt pro actore: quibus videantur verisimilia, tamen ponderare carent: cum secundum canones et leges seculares clericus nec in civili nec in criminali causa ad secularem iudicem sit pertrahendus. quod probat per omnia sequentia ca. viij. ad. s. et. his omnibus. Secunda pars incipit ibi: Ecclesia. sequentia duo capitula patet.

Contra. c. deest tercia pars que sit in qua pbat quod in omni causa, siue civili, siue criminali per. pp. iij. episcopi clericus iudicet. et hoc pbat per. r. ij. c. in quibus pbat ut etiam contemporeo. Jo. de fan.
Si quis ex fratribus. Fratres hic vocat clericos vel etiam omnes christiianos: et loquitur. J. e. q. tur. scdm antiqua tempora: vt. s. eo. m. f. a. z. relatum.

Quid quidem. Quid quidem est debita iuste repositio: alioquin perfectio amoris committitur: sed illicito: vniuersa postulat: oportet etiam a multis licitis abstinere, dicente apostolo: Omnia mihi licent: sed non omnia expedit. Unde si quis penitens habet causam quam negligere forte non debeat: melius est illi ut expetatur ecclesiasticum quam forense iudicium.
Non ait propter criminalem causam tantum: sed generaliter propter quolibet causam tam civilem quam criminalem intelligit.
Unde Theodo. imperator. C. licet hys sacrosanctis sedis annis iudicium eligi. C. licet hys habeat siue

pedimentis: vt. r. vij. q. j. sic enim. Licet quod fidelis dicitur ab infidelibus, sed non expedit: vt ibi dicit. Uel aliter, nisi licet mea repetere, sed non expedit ad vitam consequendam: quia scandalizantur illi a quibus repetuntur. Uel sic. Omnes sibi liciti sunt sed non expedit, hoc propter infirmos fratres qui tunc quosdam ab hoc repbat. Uel sic. Licetum est predicatorem sumere sumptibus ab illis quibus predicat: sed non expedit propter contumacios qui auariterant.
Penitens. ses. solenniter. et loquitur de actore penitente: et cum est de voluntate rei, vel loquitur cum ipse penitens conuenitur.
Ecclesiasticum. Supple vel reus: quia de actore minus videbatur.

Quilibet. Supra in cap. nulla episcopus. C. licet. q. casus. Dec. lex diuiditur in tres partes. In prima parte dicitur quod quicquid licet hys

Uel loquitur cum est notorius crimen. sic. c. de defension. civil. defensoris.
Quia ergo. q. casus. Iste. S. diuiditur in duas partem. In prima parte dicitur: Gratiano sophistice ostendens quod ille clericus de quo facta est mentio in ibidem: non est transgressor canonis si a alium clericum non in criminali sed in civili ad iudicem trahat secularem: nam tantum iudex de civili causa cognoscere debet. In secunda parte datur veram solutionem dicena quod ea que dicta sunt pro actore: quibus videantur verisimilia, tamen ponderare carent: cum secundum canones et leges seculares clericus nec in civili nec in criminali causa ad secularem iudicem sit pertrahendus. quod probat per omnia sequentia ca. viij. ad. s. et. his omnibus. Secunda pars incipit ibi: Ecclesia. sequentia duo capitula patet.

Contra. c. deest tercia pars que sit in qua pbat quod in omni causa, siue civili, siue criminali per. pp. iij. episcopi clericus iudicet. et hoc pbat per. r. ij. c. in quibus pbat ut etiam contemporeo. Jo. de fan.
Si quis ex fratribus. Fratres hic vocat clericos vel etiam omnes christiianos: et loquitur. J. e. q. tur. scdm antiqua tempora: vt. s. eo. m. f. a. z. relatum.

Quid quidem. Quid quidem est debita iuste repositio: alioquin perfectio amoris committitur: sed illicito: vniuersa postulat: oportet etiam a multis licitis abstinere, dicente apostolo: Omnia mihi licent: sed non omnia expedit. Unde si quis penitens habet causam quam negligere forte non debeat: melius est illi ut expetatur ecclesiasticum quam forense iudicium.
Non ait propter criminalem causam tantum: sed generaliter propter quolibet causam tam civilem quam criminalem intelligit.
Unde Theodo. imperator. C. licet hys sacrosanctis sedis annis iudicium eligi. C. licet hys habeat siue

pedimentis: vt. r. vij. q. j. sic enim. Licet quod fidelis dicitur ab infidelibus, sed non expedit: vt ibi dicit. Uel aliter, nisi licet mea repetere, sed non expedit ad vitam consequendam: quia scandalizantur illi a quibus repetuntur. Uel sic. Omnes sibi liciti sunt sed non expedit, hoc propter infirmos fratres qui tunc quosdam ab hoc repbat. Uel sic. Licetum est predicatorem sumere sumptibus ab illis quibus predicat: sed non expedit propter contumacios qui auariterant.
Penitens. ses. solenniter. et loquitur de actore penitente: et cum est de voluntate rei, vel loquitur cum ipse penitens conuenitur.
Ecclesiasticum. Supple vel reus: quia de actore minus videbatur.

Quilibet. Supra in cap. nulla episcopus. C. licet. q. casus. Dec. lex diuiditur in tres partes. In prima parte dicitur quod quicquid licet hys

bet, sine actor, sine reus, potest appellare a iudice seculari ad episcopum ante litem contestatam vel post sententiam, etiam aduersario refragante: cui debent apostolice danti cum gestis cause. In scda parte dicitur qd cause terminate p episcopos, retractari non debet. In tertia parte dicit qd ubi vnus solus episcopus fert testimonium, alius contra ipsum non addatur: sed habeatur firmum & incurru: pruz quod per os episcopale proferatur. Scda pars incipit ibi: **Q**uia. **T**ertia ibi: **T**estimonium. **S**ed not qd hec lex est tota abrogata, nec habet locum hodie.

Quia. In hac lege qnqz notantur. Primum qd a iudice seculari appellatur ad episcopum. Secundum qd ante sententiam appellatur. Tertium qd ab episcopo sententia non appellatur. Quartum qd vnus episcopi testimonio fides adhibetur. Quintum qd alij non audiuntur post testimonium episcopi. Prima pars etiam per id. q. q. q. non ita. Tertia per id. q. q. vi. ois oppressus. Quarta per id. q. q. si raturum. & ca. placuit. Quinta per id qd testimonium solius episcopi non valet. iij. q. iij. g. iulurandi. Et hęc lex sit abrogata, tamen Innocentius argumetur ex ea extra de iudi. noui. no vt confirmet eam: sed vt ostendat quantam affectionem imperatores habuerint erga sacerdotum.

Sub ante co clusio: ne fin. Inno. Uel an. **D**ecurſus. i. post litem contestatam, i. **C**am sermone. i. allegatombus. **Q**uia itaqz. **C** hęc qna. **C** Car. Ne forte alius quis opponeret Gratiano dicens supradicta esse antiqua: ideo Gratianus responder dicens qd Carolus ea per legem sequentem confirmauit: in qua precepit Romanus & Francia & omnibus hominibus sui imperij vt legem istam teneant: quā ad interrogata Blasentia: nisi dicit ille e omnibus transmissit, extractam de. xvij. q. c. iij. **T**heodosij imperatoris libro: hanc inquam sententiam. Quicumqz litem habens &c. Et nota qd talis confirmatio nulla est, cum per legem istam Longobardam que est inualida, aliam confirmet inualidam, vnum enim

inualidam, aliud inualidū confirmare non potest, & nolo quid de longobardia que nunc est: qd in ea hoc non inuenitur, sed in ea que est gallia.

C Capitularibus. **I**d est in longobarda: non tamen inuenitur in ea que nunc est: sed in Gallia.

Olimus. **U**el con fuerudinario. extra de eo qui mit, in posses. ca. iij. **P**ersona. **C** Qui dā pbr̄ter dīspaus accusat? fuit eos am iudice seculari: & comit? ab aduersario, eperit fuis est ab ecclesia sua, & in exiliū missus, quod cum significatū esset, Grego. delegauit hęc causam Jo. de ten fori cum in dīspānam, dōcēs qd nō debuit accusari nisi coram episcopo suo. & ad hoc probādum inducit legem Justiniani, in qua cauet qd quicumqz sit persona ecclesiastica, non nisi sub p̄p̄io episcopo debet connētri. cuius sententia si altera partū nō acquiescat, inder seculario eam de executione mandate. & si quis obijctat qd lex hęc loquitur de clerico: nō de pbr̄tero sciat qd nomine clericorū pbr̄ter et blasconi continentur: sicut super? in eadem constitutione legitur: cuius per?

C Caroli renouata cognoscat qui in suis capitularibus? ait inter cetera. **Q**uia ut omnes nostre ditioni subiecti, tam Romani qd Fraci, Alemanni, bauari, Burgundiones, Sarones, Turinigi, frisones, Galli, Britones, Longobardi, Sualcones, Beneneciani, Soti, Hispani, ceteriqz oēs subiecti nobis, qd cūqz legis vinculo videantur astricti, vel consuetudinario qd annexi more, hęc sententiam quam ex xvij. Theodosij imperatoris li. c. vcs. xj. ad interrogata Blasentia ducis quam illi et omnib? per scripturā missim? et inter nostra capitula pro lege tenendam consulto oim fidelū nostrorūz posuimus, lege cuncti perpetua teneant. i. quicumqz litem habens, siue petitor siue rit &c. vt supra.

Ite Greg. Jo. defensori eūti in Hispania monēdo dicit. **C** pbr̄ter apud ep̄m tantum iudicari debet.

Persona pbr̄i hoc attendendū est: si quam causam habuit, nō ab alio teneri, sed ep̄m ipsius adire debuit: sicut nouellarū constituta infra ponuntur.

Ite de persona. **D**e hac habes. q. q. i. in prima. **I**te non ab alio. id est non a contrario quandoqz em ab inferiori pot iudicari. **D**us. in hinc litere adhefit: qui dicit solum episcopum esse ordinariam iudicem clericorū: per hoc quod dicit doceat prius &c. **S**ed tu dicas qd prelati ecclesie collegiate habent iurisdictionem: vt xv. q. iij. c. j. extra de immu. eccle. non minus. et de iudi. c. ij. c. de iurif. om. i. l. vlti. extra de off. iudi. c. iij. ad ecclesiariū. sed quod hic dicitur prius doceat &c. dicas p̄uicqz secularē. **S**ed tamē dicit solum ep̄m habere potestatem excommunicandi: vt ij. q. ij. vlti. in si vbi dicit qd excommunicatio fit iure episcopi: palis: & sol? ep̄s debet de causa matrimonialib? cognoscere. xxxv. q. vj. maltoz. et meli? dicit noua p̄missio e? de excecl. prela. accedentibus. consuendo tamen in talibus dat iurisdictionem: vt. ij. q. iij. conquestus. C. de eman. li. l. i.

¶ Item monachi. conuenerunt nomine monasterij ratione altaris successione que obuenit monasterio per...

licet archidiaconus. vt. xxx. dist. perlectio. et extra de foro cope. nullus. ¶ Cui autem iudex recusatur in optione iudicis...

¶ Item manifestat: que ita loquitur de sanctissimis et deo amabilibus antipater reuerendissimis episcopis clericis et monachis. Imperator iustinianus augustus...

esse incongruum: sed hac tibi auctoritate precipimus: vt de nouo hoc facere non presumas: sed si quis contra quolibet clericum causam habuerit...

¶ Item de vero obsequio: quod de clerico hoc loquitur, non de presbitero: sciendum est quod superius in constitutione eadem legitur appellatio clericorum etiam presbiterorum et diaconorum...

¶ Item de iudicibus clericis non sunt opprimendi. Barthelemy et coepiscopi nostri Felices, et Liriaci abbas...

¶ Item de iudice si ipse semet non potest. et est in c. de episcopis et aliis. episcopale. ¶ De vero. hec sunt originaliter verba Gregorii.

¶ Item de iudice si ipse semet non potest. et est in c. de episcopis et aliis. episcopale. ¶ De vero. hec sunt originaliter verba Gregorii.

¶ Item de iudice si ipse semet non potest. et est in c. de episcopis et aliis. episcopale. ¶ De vero. hec sunt originaliter verba Gregorii.

¶ Item de iudice si ipse semet non potest. et est in c. de episcopis et aliis. episcopale. ¶ De vero. hec sunt originaliter verba Gregorii.

¶ Item de iudice si ipse semet non potest. et est in c. de episcopis et aliis. episcopale. ¶ De vero. hec sunt originaliter verba Gregorii.

¶ Item de iudice si ipse semet non potest. et est in c. de episcopis et aliis. episcopale. ¶ De vero. hec sunt originaliter verba Gregorii.

¶ Item de iudice si ipse semet non potest. et est in c. de episcopis et aliis. episcopale. ¶ De vero. hec sunt originaliter verba Gregorii.

¶ Item de iudice si ipse semet non potest. et est in c. de episcopis et aliis. episcopale. ¶ De vero. hec sunt originaliter verba Gregorii.

¶ Item de iudice si ipse semet non potest. et est in c. de episcopis et aliis. episcopale. ¶ De vero. hec sunt originaliter verba Gregorii.

¶ Item de iudice si ipse semet non potest. et est in c. de episcopis et aliis. episcopale. ¶ De vero. hec sunt originaliter verba Gregorii.

¶ Item de iudice si ipse semet non potest. et est in c. de episcopis et aliis. episcopale. ¶ De vero. hec sunt originaliter verba Gregorii.

¶ Item de iudice si ipse semet non potest. et est in c. de episcopis et aliis. episcopale. ¶ De vero. hec sunt originaliter verba Gregorii.

¶ Item de iudice si ipse semet non potest. et est in c. de episcopis et aliis. episcopale. ¶ De vero. hec sunt originaliter verba Gregorii.

¶ Item de iudice si ipse semet non potest. et est in c. de episcopis et aliis. episcopale. ¶ De vero. hec sunt originaliter verba Gregorii.

Sacerdotibus. Causa. Mauricius impator...

honorandi, non iudicandi.

Sacerdotibus aut non ex terrena parte...

Ante eum quippe pagani in re publica principes fuerunt

In solita. Causa. Relatum fuit in dilectano...

In solita. hoc capitulum de actore, et sequens de reo loquitur...

qui verum deum nescientes, deos ligneos et lapideos colebant...

Item ex concilio Carthaginensi tertio.

In solita. Sumptio vsqz adeo illicitis ausibus aditu patefecit...

re sine licentia sui iudicis sed clericus non...

Eco. xlii. b. Dal. ij. b.

Arg. ad hoc xxxi. q. ij. dicit...

Incendit. hic videtur quod iudex...

Specialiter pro bonis sed etiam generaliter...

In solita. Causa. Relatum fuit in dilectano...

Clericus an possit iudicari...

de pe. b. hinc. vj. placuit. Itē in continens iam effe q...

biq. dicit. Ego credo q possit intelligi cum nodum ho...

¶ Clericus apud civilem iudicem iudicari non debet.

¶ Accuit vt quis episcopus seu clericus cum in ecclesia et crimē fuerit intentatus...

¶ Clericus non accusatur nisi ante ecclesiasticum iudicem.

¶ De diversis ordinibus ecclesie serventibus si quis in causam criminis incurrit...

¶ Item consil. lxxviii. c. j.

¶ Qui est clericus litigium h3 episcopum ipsius adeat.

¶ Quis cum clerico litigium habuerit: si quidem de causa pecuniaria: adeat prius episcopum...

¶ Inique. Cōtinuam enim facti iudici...

¶ Inique. Cōtinuam enim facti iudici cui co re licit vadit ad aliter...

sid. co. vj.

¶ Accuit. ¶ Quis. Aliq̄ clericus accusabatur de crimine...

infra duos menses a tempore litis contestate causam criminalem decidatur...

non ab homine.

Clericus. **C**ausa. Quatuor articuli continentur in hoc ca. primus est qd si clericus litē habeat aduersus clericū, corā suo episcopo cōquerat. Secūdo est qd si episcopus litem habeat p̄tra suum clericū, corā arbi

trario suo, vel clericatus honore. Si autē crimen ecclesiasticū est: tūc fm̄ canones ab episcopo suo cause examinatio et pena pcedat: nullā cōmunionem alijs iudicib⁹ in huiusmodi casibus habentibus.

Item ex cōcilio Chalcedonensi.

Clericus aduersus clericū negotiū habens, secularia iudicia non exerceat.

Si cleric⁹ aduersus clericū habet negotiū, nō relinquat suū ep̄m: et ad secularia iudicia nō cōcurrat, sed prius negotiū agitur apud ipsū episcopū.

Uel certe si fuerit negotium ipsi episcopi, apud arbitros ex vtraque parte electos audiat⁹ negotiū, si quis vero p̄tra hoc fecerit, canonū correctionibus subiacet.

Et si cleric⁹ aduersus suum vel alius episcopi habeat causam: apud audierit synodū p̄uincie conuerat.

Si vero cōtra ipsius p̄uincie metropolitanū ep̄m ep̄s siue clericus habeat controuersiam, pergat ad ipsius diocesis p̄mates, aut certe ad Constantinopolitane regie ciuitatē sedem: v̄t eorū ibi negotium terminet.

Item ex cōcilio Hagatheni.

Clericum nullus presumat apud secularē iudicem ep̄o nō permittēte pulsare: sed si pulsatus fuerit, non respōdeat, nec proponat, nec audeat criminale negotiū iudicio seculari proponere.

Et p̄ his oibus datur intelligi qd clericus ad publica iudicia, nec i ciuili nec i criminali causa est produendus: nisi forte ciuilem causam ep̄s deciderit noluert, vel in criminali cau-

sa nō sit honoris cingulo eum denudauerit.

Item in epistola Lemētis dicitū est, non cognitorē secularium negotiorū te vult de? esse, ex ep̄ali vnctione intelligendum est, non em̄ in ep̄m vnctur v̄t cognitor seculariū iudiciorū relideat, sed v̄t procurator aiarum, et distributor spiritaliū existat.

Si cleric⁹ aduersus clericū negotiū occupat, nō ad temp⁹ sequēter fieri v̄t secularia iudicia nō de rebus secularibus, sed seculariū viroz intelligēda sunt.

Iudicia de rebus secularibus secularia appellant, iuxta illū apostoli: Secularia igit iudicia si habuerint, cōtempribiles quī sunt in ecclesia, cōsistunt.

Iudicia vero seculariū secularia appellant: iuxta illud ap̄l in epistola Lemētis: qd ex sequētib⁹ datur intelligi cōdicif: Hec opera q̄ tibi minus cōgruere diximus, et habeant sibi inuicē vacātes laici.

Prohibent ergo clerici a cognitione negotiorū secularium viroz, nō secularium causarū.

Negotia quippe clericorū siue criminalia siue ciuilia fuerint, nō nisi apud ecclesiasticū iudicem ventilanda sunt.

Unde Adrianus papa ait.

Non nisi in foro suo audiantur clericis.

Clericus siue laicus si crimine aut lite pulsatus fuerit: non alibi q̄ in foro suo prouocatus audiat.

Idem.

De cōdem.

In clericorū causa huiusmodi forma fuerit, v̄t nequa q̄ eoz sentētia a nō suo iudice dicta cōstringat.

Hec vero in litigio posita ante le-

Arbitros eligere q̄ cogatur litigantes.

secundum iudicium nec in ciuili nec in criminali causa est cleric⁹ p̄ducend⁹: nisi ep̄o ciuili causis deciderit nolit vel nisi in criminali cleric⁹ prius ab ep̄o fuerit de graa datus, s̄ male excipit. Ita, nisi v̄t car allegando. In sc̄da parte respicit illud, c. te quides, et exponit duobus modis illud v̄bi, sc̄q nō cognitorē secularium negotiorū te vult deus, et p̄mo sic nō vult de v̄t ordinare cognitorē seculariū negotiorū. i. non vult te inungi in ep̄m ad hoc tantū v̄t se cognitor seculariū: sed v̄t pot⁹ animarum incris m̄tēdas. Non tamē prohibet ad tēpus negotia secularia terminare. Secundo exponit ita v̄t secularia negotia intelligatur seculariū viroz, que vacantes laici sibi debet ad inuicē exhibere: negotia vero secularia de rebus secularibus ecclesie et clericorū, siue sint criminalia siue ciuilia, nō nisi apud episcopū sunt ventilanda. Secunda pars incipit ibi: Illud autē, sequens ista duo ca. parit. Si cleric⁹ d. i. v̄t. Supra q̄ q̄. in primis, in fi. ex. de iudi. at. fi. C. Reuero. C. Quia supra iudicio de rebus litigiosis iudicio Straniano nunc docet q̄ res litigiosa nō debet trāferri ad

aliquam personam ante sententiam de finitiam.

ibi, Si ergo. Sexta ibi, Cum ergo. Septima ibi, Idem est.

gittmū cognitionis euentum in nullā debet oīno transferri personam.

lo illo mīleuitant cōcllīj liquido cōstāt. si enim cōmūnionē pūā adūs est qui clericū ad cōiudicē crediderit p̄rabēdum: multo magis suspēsiōne dignus est qui sui episcopi iudiciū interpellantē ad iudiciū secularē pertrahere nō dubitauit.

Quia res in litigio pōsitā, in nullam trāfferri potest oīno personam donec legitime cognitionis euentu cui potius debeatur, iudiciali dīscēptione possit agnosci: et eadē re quispā nō sinatur exigere pēnsiones: sed in eodē statu re eadē pōsitā in quo videt̄ sicut dictū est ante p̄stituta litē quis sibi putat quispā posse cōpetere, iudicāto pulset ex amie: p̄cludētis oib⁹ idē submotis.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.

Quod nō culpa illa suspēsiōne digna sit, ex capitulo.